

Архаїзм повісті Кайдашева сім'я

- Архаїзм -застаріле слово, яке в сучасній мові замінено синонімом. Суво́ра формулювання в лінгвістиці - лексема або граматична форма, які в процесі розвитку мови замінилися іншими, але продовжують використовуватися як стилістично марковані, наприклад, в поетичній мові для створення високого стиля.

- Аналіз повісті Нечуй-Левицького « Кайдашева сім`я» показав що митець відповідно до творчого задуму вводить у тканині віршового тексту застарілі слова які до цього об`єднані в такі схематичні групи:

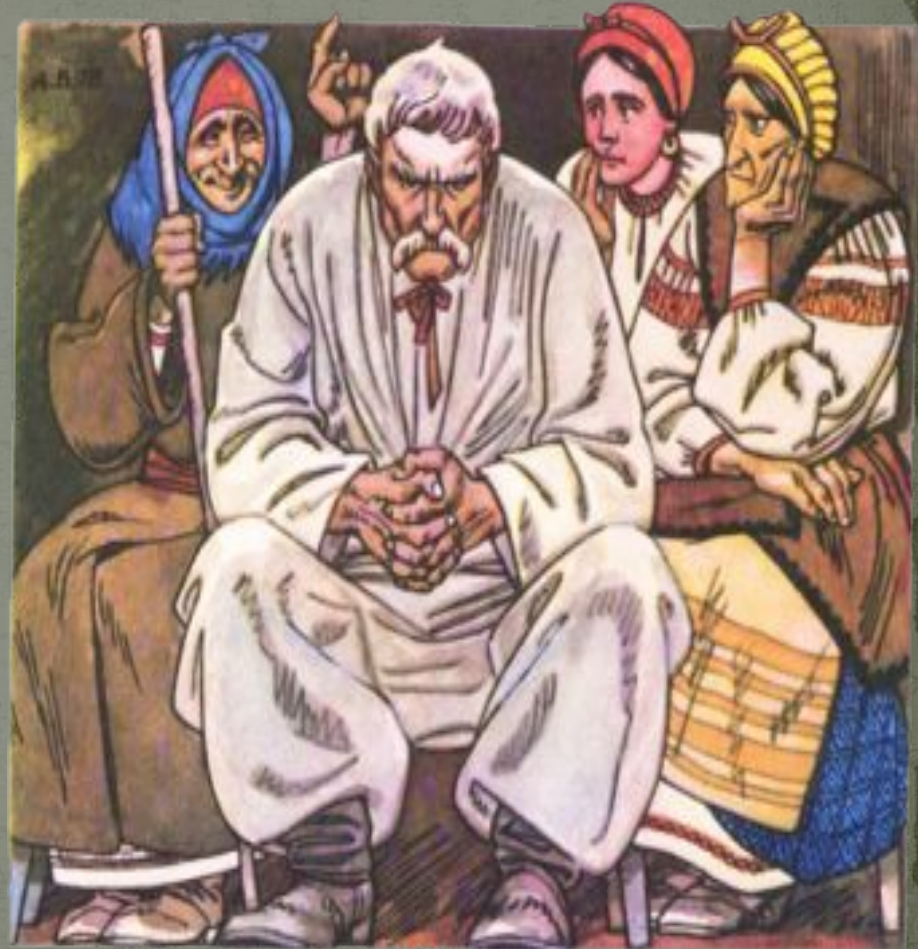
Лексика на позначення людей за ознакою спорідності і свояцтва

- Батько, брат, чоловіки, дітям , онуки, свекруха, сестер, невістка, муж, жона, отець.
- «Мотря вискочила з дубцем і побила дітям спини. На Лавріновому дворі піднявся гвалт. Через тин лаялись вже не жінки, а чоловіки».

Назви людей за належністю до соціального прошарку.

- Гетьман, чернь, імператор, фараон, плантатон, батрак, двораки, магнати, слуги, служниці, челядь, граф, принц, паничі, паж, вельможа.

Назви жител, господарських будівель та інших споруд.

- Хата , будівля , покої.
- «Хата виявилась дуже невисокою, з темними віконцями, увігнутою і підпертою стовпом стелею. Кайдашиха, не церемонячись, сіла на покуті.»

Назви осіб за родом діяльності і ремесел

- Вівчар, сопілкар, скоморох, блазень, глашатай, лакей, студей, музика, фірман, ключик, цензор, звіролов, гангстер, вішальник.

Лексеми що передають характер фізичної мисленєвої, мовленєвої чи психоемоційної діяльності людини та емоційної діяльності та її стан

- Глагол, мисль, глаголити, одвіт, торжествувати, уздрити, тяж, ячити, сотворити, ректи.

Назви предметів побутового вжитку

- Чаша, скриня.

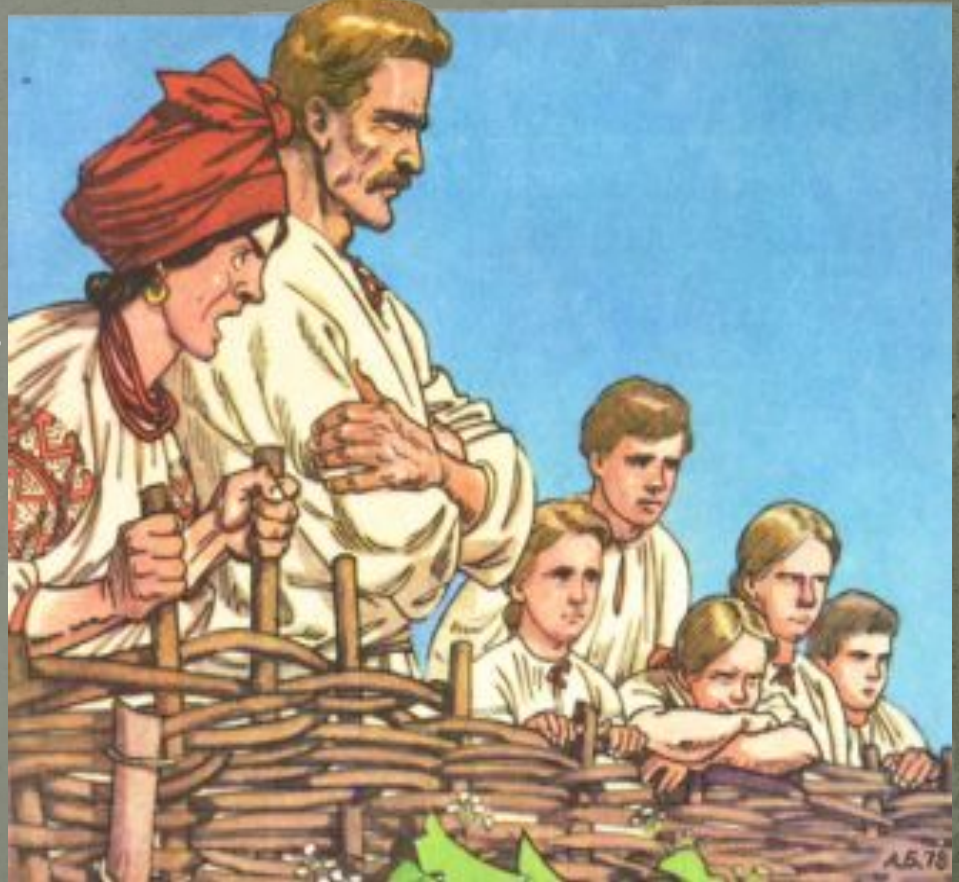
Назви одягу.

- Сорочка, горсет, червоні чоботи, біла хусточка, спідниця.
- «.... одяглась в зелений з червоними квіточками горсет, взулась в червоні чоботи, наділа добре намисто, взяла в руки білу хусточку ...»

Назви частин і органів любського тіла

- Волосся, очі, брови, рот, серце, спина, ноги, правиця, дрань, уста(вуста), твар,перст.
- «Лаврінове молоде довгасте лице було рум'яне. Веселі сині, як небо, очі світились привітно й ласкаво. Тонкі брови, русяві дрібні кучері на голові, тонкий ніс, рум'яні губи — все подихало молодого парубочою красою. Він був схожий з виду на матір».

Назви тварин та птахів

- Бестія,мева

Назви військових реалів

- 1) назви військових формувань та осіб що до них належали: яничари, жовніри, сотня, опришок, жандарм, вояки.
- 2) назви зброї та інших предметів, що стосуються війська: палаш, нагай, нагайка, штик, меч, скоростріл.
- 3) найменування військових обов'язків і дій: пря, чати.

Лексеми за позначенням темпоральних понять

- Днесь, всує.

Слова що передають характер певних відносин

- Олжа (лож), вражда, мста, власть.

Назви зниклих соціальних явищ

- Ординці, більшовики, колгоспники, колгосп, чекіст, КДБ, ешафот, кумач, УПА, московіти, сатрапи, кадебіст, острог, освіти, імперія, пектораль, комуна.

- Названі застарілі слова потрапляючи в повість, виступають засобом створення певного колориту, сприяють правдивому відношенню того чи того зображуваного періоду, передають настрій автора і його ставлення до висловлюваного чи описуваного.